

SPRAWOZDANIE ZA 2021 ROK
Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
ORAZ POTRZEB ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ ZADAŃ

1. Wstęp

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, który określa, iż w terminie do dnia 31 marca każdego roku burmistrz składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją powyższych zadań.

Zarządzeniem nr 135/2012 Burmistrza Miasta Pułtusk z dnia 16 lutego 2012r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku został wyznaczony na podmiot organizujący pracę z rodziną na terenie Gminy Pułtusk.

W związku z powyższym tutejszy Ośrodek działając na podstawie zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej we współpracy z innymi jednostkami gminnymi oraz organizacjami pozarządowymi realizuje działania merytoryczne w zakresie wspierania rodziny.

Wieloaspektowa i interdyscyplinarna praca z rodziną naturalną ma służyć ochronie odpowiedniego poziomu życia, właściwego wywiązywania się z funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców oraz ograniczyć umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej. Stworzony system pomocy zakłada, iż wsparcie skierowane jest do całej rodziny, ma ono służyć odbudowie i podtrzymywaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych. Priorytetem wspierania rodziny jest stworzenie jej odpowiednich warunków rozwoju przy wykorzystaniu jej własnych możliwości i zasobów.

2. Zadania gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizację pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która dokonuje podziału kompetencji, zadań i działań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej.

Zadania własne gminy z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej ujęte zostały w art. 176 przedmiotowej ustawy:

„Do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Ponadto ustawodawca określił zakres przedmiotowy wsparcia, jakiego należy udzielić rodzinie doświadczającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Mówi o tym art. 8 ustawy:

„1. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

2. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

3. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego”.

Formy pracy, jakie mogą być prowadzone w stosunku do rodziny doświadczającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej ujęte zostały w art. 10 ust. 3 ustawy:

„Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- 2) terapii i mediacji;
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

3. Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny

Zgodnie z wytycznymi ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego, w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

3.1 Dane statystyczne dotyczące rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk.

Gmina Pułtusk jest gminą miejsko - wiejską, położoną w powiecie pułtuskim, w północnej części województwa mazowieckiego, w odległości 60 km od Warszawy. Gmina Pułtusk zajmuje obszar 134,1km² i liczy 23 883 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2021r.). Centralną częścią gminy jest miasto Pułtusk. W skład gminy Pułtusk wchodzi 23 sołectwa: Białowieża, Boby, Chmielewo, Głodowo, Gnojno, Jeżewo, Gromin, Grabówiec, Kleszewo, Kacice, Kokoszka, Lipa, Lipniki Nowe, Lipniki Stare, Moszyn, Olszak, Pawłówek, Płocochowo, Ponikiew, Przemiarowo, Szygówek, Trzciniec oraz Zakręt.

Tabela 1. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z terenu Gminy Pułtusk

L.p.	Wyszczególnienie	2021
1.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	532 (1 094 osoby)
2.	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych (liczba dzieci, na które wydano decyzje przyznające zasiłki rodzinne)	932 1740 liczba dzieci
3.	Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego (liczba dzieci, na które wydano decyzje przyznające świadczenie z FA)	205 270 liczba dzieci
4.	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych (liczba dzieci, na które wydano decyzje)	3 243 liczba dzieci 5 085
5.	Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych	628
6.	Liczba rodzin korzystających z Karty Rodziny „3 +”	61 (314 kart)
7.	Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny	640 (198 kart)
8.	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy	1330

9.	Liczba osób objętych dożywianiem (ilość dzieci i dorosłych)	294 Dzieci 217 Dorośli 77
10.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	502 (1 035 osób)
11.	Liczba wniosków skierowanych do Sądu w sprawie leczenia odwykowego	18
12.	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	43 wydatkowana kwota ze środków Gminy 270 215,28 zł
13.	Liczba założonych Niebieskich Kart	38
14.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	21 (52 dzieci)
15.	Liczba dzieci korzystających z placówki wsparcia dziennego	25
16.	Liczba rodzin objętych specjalistycznym poradnictwem w ramach Interdyscyplinarnego Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego dla Ofiar Przemocy Domowej	200 rodzin 375 osób 306 porad

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2021r.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	w tym: na wsi	
Rodziny ogółem	532	72	1 094
W tym : rodziny z dziećmi ogółem	163	20	659
Rodziny niepełne ogółem	52	2	174

Tabela 3. Powody przyznania pomocy w 2021r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	w tym: na wsi	
Ubóstwo	315	39	617
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	23	8	25
Potrzeba ochrony macierzyństwa	50	5	263

W tym: Wielodzietność	47	5	256
Bezrobocie	232	15	610
Niepełnosprawność	174	25	265
Długotrwała lub ciężka choroba	258	33	410
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	70	5	246
W tym: Rodziny niepełne	43	1	140
Rodziny wielodzietne	15	0	87
Przemoc w rodzinie	6	0	21
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	53	6	80
Narkomania	1	0	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	0	5
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
Zdarzenie losowe	16	1	33
Sytuacja kryzysowa	1	0	5
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

3.2 Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku wyznaczony jako podmiot organizujący pracę z rodziną na terenie gminy Pułtusk we współpracy z innymi jednostkami gminnymi oraz organizacjami pozarządowymi podejmował w 2021 r. następujące działania:

a) opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny

Uchwałą Nr XL/365/2021 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 marca 2021r. został przyjęty Gminny Program Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2021 – 2023. Program ten wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026 w obszarze wspierania rodziny oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Głównym celem programu jest tworzenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez zintegrowane i spójne działania na rzecz dziecka i rodziny w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego funkcjonowania, poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie. Zakłada on kontynuację działań profilaktycznych na rzecz rodziny poprzez doskonalenie metod pracy z rodziną oraz wprowadzanie nowych form pomocy rodzinie w zależności od pojawiających się potrzeb. Zadania realizowane w ramach Programu są podejmowane zgodnie z posiadanymi kompetencjami w ramach działań statutowych instytucji pracujących na rzecz dziecka i rodziny, a ważnym elementem powodzenia programu jest ścisła współpraca.

Gminny Program Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2021 – 2023 swoją ofertę kieruje do mieszkańców Gminy Pułtusk:

- 1)rodzin naturalnych, prawidłowo wypełniających swoje funkcje;
- 2)rodzin borykających się z różnorodnymi dysfunkcjami (niewydolność opiekuńczo - wychowawcza, uzależnienia, przemoc, choroba, niepełnosprawność itp.);
- 3)rodzin biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej;
- 4)przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

Wspieraniu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania służyły opisane działania:

- 1)diagnoza i analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego;
- 2)wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodzin, polepszenie sytuacji dziecka, wzmocnienie jego poczucia bezpieczeństwa, zabezpieczenie niezbędnych potrzeb bytowych;
- 3)przeciwdziałanie patologii i wykluczeniu rodziny;
- 4)dążenie do reintegracji rodziny.

Adresaci programu mogą skorzystać z oferty profilaktyki, edukacji, informacji, a także specjalistycznej pomocy ze strony psychologów, psychiatrów, terapeutów, pedagogów

i pracowników socjalnych. Wszystkie działania programu mają służyć przywróceniu lub uzyskaniu umiejętności prawidłowego wypełniania funkcji rodzicielskich u osób wykazujących przejawy bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Szczegółowy opis realizacji działań podejmowanych w 2021 roku w ramach realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2021 – 2023 został przedstawiony w odrębnym sprawozdaniu.

b) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- **zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa**

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia odbywało się poprzez umożliwienie rodzinom, za ich zgodą, korzystania z pomocy asystenta rodziny.

Asystent rodziny

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2021 r. zatrudniał jednego asystenta rodziny, w ramach umowy o pracę w wymiarze 1 etatu.

W okresie sprawozdawczym asystent rodziny pracował z **21 rodzinami**, w których przebywało **52 dzieci** (15 dzieci w przedziale wiekowym 0- 5 lat, 37 dzieci w przedziale wiekowym 6-18 lat). Wśród rodzin objętych asystenturą 7 rodzin zostało zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny postanowieniem sądowym.

Asystent rodziny w 2021r. zakończył pracę z 6 rodzinami: z powodu zmiany miejsca zamieszkania (2 rodziny), z powodu osiągnięcia zamierzonych celów (3 rodziny) i z powodu przywrócenia pełni władzy rodzicielskiej (1 rodzina).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtuskach realizuje również zadania wynikające z ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” zgodnie z zaistniałymi potrzebami. W 2021r. żadna z rodzin objętych pomocą w ramach przedmiotowej ustawy nie była zainteresowana skorzystaniem ze wsparcia asystenta rodziny.

Nadrzędnym celem pracy asystenta była pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności i przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, poprzez pomoc w osiągnięciu przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającej jej samodzielne wychowywanie dzieci. Praca asystenta rodziny wspomagała rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny – rodziców i dzieci, czemu sprzyjało indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W sytuacji, gdy doszło, mimo wszystko, do czasowego umieszczenia dzieci poza rodziną biologiczną, praca asystenta z rodziną była kontynuowana. Wówczas zadania asystenta skupiały się na pracy z rodziną w miejscu zamieszkania, ale również na współpracy z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu, oraz z sądem.

Do zadań asystenta rodziny należało w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, który dokonał analizy sytuacji rodziny i wystąpił z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta;
- opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- współpraca z instytucjami, jednostkami administracji samorządowej i rządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w pracy na rzecz dziecka i rodziny;
- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna się za niezbędną;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;

- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, w tym niezwłoczne informowanie odpowiednich służb;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną – asystent rodziny w okresie 6 miesięcy od zakończenia pracy z rodziną monitoruje środowisko poprzez wejście do rodziny i sprawdzenie aktualnej sytuacji (minimum 2 razy w miesiącu) oraz każdorazowo sporządza stosowną notatkę do akt rodziny. W sytuacji braku możliwości monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z nią (rodzina nie wyraża zgody na wejścia w środowisko) sporządza się stosowną notatkę do akt rodziny;
- sporządzanie, na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach;
- systematyczne podnoszenie swoich kwalifikacji w zakresie pracy z rodziną i dziećmi, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Poradnictwo specjalistyczne

W okresie sprawozdawczym asystent rodziny pracował z rodzinami we wszystkich wymaganych obszarach wsparcia, za pośrednictwem dostępnych dla rodzin kanałów

komunikacyjnych. Udzielał pomocy w zabezpieczeniu podstawowych potrzeb życiowych, w rozwiązywaniu bieżących problemów, wspierał w kontaktach z instytucjami, przychodniami, szkołami i urzędami. Ze względu na ograniczenia w dostępności do usług specjalistycznych w związku z trwającym stanem zagrożenia epidemicznego, często samodzielnie organizował rodzinom spotkania ze specjalistami, m.in. z psychologiem, prawnikiem, terapeutą uzależnień, pośrednikiem pracy, na bieżąco informując rodziny o terminach i wymaganych formach kontaktu. Umożliwiał korzystanie w pierwszej kolejności ze wsparcia w formie zajęć świetlicowych dla dzieci, indywidualnych zajęć w szkołach. W okresie panującej pandemii szczególną uwagę zwracał na prowadzenie działań edukacyjnych związanych z zachowaniem zasad higieny wskazanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

Podczas kontaktu z rodzinami dbał o objęcie kompleksowym wsparciem w zakresie podnoszenia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych poprzez prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci, dostosowanych do predyspozycji członków rodziny, wykorzystując ich zasoby i mocne strony. W sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin podejmował działania interwencyjne i zaradcze. Praca asystenta rodziny odbywała się w ścisłej współpracy z pracownikiem socjalnym, który na bieżąco monitorował sytuację rodziny.

W ramach prowadzonego poradnictwa asystent rodziny skierował do:

- 1) Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku - 27 dzieci na badania pedagogiczne, psychologiczne i logopedyczne;
- 2) Poradni Zdrowia Psychicznego Al-Med w Pułtusku - 13 osób dorosłych na konsultacje psychiatryczne, 16 osób w celu podjęcia leczenia odwykowego i 4 rodziny w celu podjęcia terapii małżeńskiej;
- 3) Ośrodka Rehabilitacji PIO w Pułtusku - 3 dzieci na konsultacje psychiatryczne;
- 4) Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku - 6 dzieci celem uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności, 3 rodziny w celu uzyskania dofinansowania w ramach środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Poradnictwo pracowników socjalnych prowadzone było na terenie Ośrodka jak i również w środowisku lokalnym. Pomocą w **postaci pracy socjalnej zostało objętych 502 rodziny, w tym 1035 osób**, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Udzielane poradnictwo dotyczyło aktywności społecznej, zawodowej oraz działań mających na celu

poprawę warunków bytowych rodzin, w tym możliwość uzyskania świadczeń rodzinnych i alimentów, pomocy w pisaniu pism do różnych instytucji, możliwość uregulowania zadłużeń, pomocy w sporządzaniu wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności. Działania pracowników socjalnych z zakresu pracy socjalnej polegały na współpracy z placówkami ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, motywowaniu klientów do systematycznego leczenia, informowaniu o przysługujących ulgach i uprawnieniach, kierowaniu do placówki wsparcia dziennego, składaniu wniosków w sprawie objęcia leczeniem odwykowym, wydawaniu opinii w celu ustanowienia rodziny zastępczej w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie rodzicielstwa zastępczego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku oraz asystent rodziny obejmowali rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych kompleksowym wsparciem. Wśród proponowanych form wsparcia tutejszy Ośrodek oferował rodzinom także możliwość skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego oraz pedagogicznego, korzystając z infrastruktury niżej wymienionych instytucji udzielających specjalistycznego poradnictwa na rzecz rodzin z terenu gminy Pułtusk:

1) Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pułtusku – oferuje możliwość skorzystania z poradnictwa logopedycznego, psychologicznego, pedagogicznego oraz terapii psychologicznych i pedagogicznych. W ramach prowadzonego poradnictwa Poradnia objęła **40 dzieci konsultacją psychiatry dziecięcego**, w ramach realizacji Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin Za życiem z zajęć **logopedycznych oraz terapii integracji sensorycznej skorzystało 29 dzieci**, w tym 3 dzieci do 3 roku życia. Ponadto w 2021r. zostało wydanych **205 orzeczeń** oraz opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, **397 opinii** z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz **97 informacji** z przeprowadzonych badań;

2) Poradnia Zdrowia Psychicznego Al-Med w Pułtusku – oferuje możliwość skorzystania z poradnictwa psychologicznego, lekarza psychiatry, terapii leczenia uzależnień. W 2021 roku Poradnia Zdrowia Psychicznego objęła **pomocą psychiatryczną 3 799 osób**, a Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia 323 osoby (**220- osoby uzależnione, 103 osoby współuzależnione**);

3) Ośrodek Rehabilitacji PIO w Pułtusku - oferuje możliwość skorzystania ze specjalistycznej terapii pedagogicznej, psychologicznej, terapii rozwijania kompetencji rodzicielskich, treningu umiejętności społecznych, konsultacji lekarskich w zakresie pediatrii, neurologii dziecięcej, psychiatrii dziecięcej, neurologopedii, pedagogiki. W 2021 roku Ośrodek Rehabilitacji PIO objął poradami i konsultacjami 200 osób, udzielił w zakresie wczesnej identyfikacji zaburzeń zachowania wśród dzieci i młodzieży 50 konsultacji, objął 45 osób działaniami nastawionymi na prawidłowe wywiązywanie się z pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców i pełnienie ról społecznych, zorganizował 1 spotkanie z udziałem specjalisty z zakresu zdrowia psychicznego;

4) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku – oferuje poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne. Centrum udziela również wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową lub innymi kryzysami. W ramach prowadzonego specjalistycznego poradnictwa mieszkańcy gminy zostali objęci pomocą psychologiczną- 11 rodzin, pedagogiczną - 8 rodzin, prawną 103 rodziny i rodzinną-5 rodzin;

5) placówki edukacyjne, w których dzieci i młodzież mogą uzyskać wsparcie psychologiczne oraz pedagogiczne;

6) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku – oferuje poradnictwo w zakresie uzależnień. W 2021r. do GKRPA wpłynęło 45 wniosków w sprawie objęcia leczeniem odwykowym, 18 wniosków skierowano do Sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia. W ramach prowadzonego poradnictwa odbyło się 37 rozmów motywujących do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego oraz 25 konsultacji z członkami rodzin osób uzależnionych;

7) Interdyscyplinarny Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla Ofiar Przemocy Domowej – oferuje poradnictwo psychologiczne, prawne oraz w zakresie profilaktyki uzależnień. W ramach prowadzonego poradnictwa specjaliści udzielili 306 porad 200 rodzinom o liczbie 375 osób tj.: prawnik - 75 porad, 74 rodziny, 109 osób w rodzinach, psycholog - 78 porad, 37

rodzin, 113 osób w rodzinach, specjalista profilaktyki uzależnień - 153 porady, 89 rodzin, 153 osoby w rodzinach.

▪ **organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających**

W 2021 roku na terenie gminy Pułtusk nie funkcjonowały rodziny wspierające. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku wyznaczony jako podmiot organizujący pracę z rodziną prowadził stały monitoring w zakresie możliwości i konieczności zapewnienia dodatkowego wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie rodzin wspierających. Żadna z rodzin objętych wsparciem Ośrodka nie wyraziła chęci skorzystania z tej formy pomocy, a Ośrodek nie dostrzegł konieczności udzielenia przedmiotowego wsparcia.

▪ **prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci**

Placówki wsparcia dziennego stanowią jedną z form wspierania rodziny, mającą na celu udzielanie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. W okresie sprawozdawczym na terenie gminy Pułtusk funkcjonowała **placówka wsparcia dziennego dla dzieci w formie opiekuńczej świetlica „Słonecznikowa Brać”**, działająca przy ul. 13 Pułku Piechoty 1, która powstała w oparciu o art. 19 ust. 1 i art. 20 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz uchwały nr XLI/374/2021 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 kwietnia 2021 roku.

Świetlica „Słonecznikowa Brać” funkcjonuje przez cały rok, przez pięć dni w tygodniu, w dni robocze (z miesięczną przerwą w okresie wakacyjnym), od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-18.00. W trakcie trwania warsztatów letnich i zimowych świetlica czynna jest w godz. 8.00-16.00. Pobyt w świetlicy jest nieodpłatny. Dzieci przyjmowane są do świetlicy po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego dokonanego przez pracownika socjalnego oraz na podstawie skierowania wydanego przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku lub osobę upoważnioną. **Zajęciami świetlicowymi w 2021r. zostało objętych 25 dzieci** z rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo-wychowawczych. Opiekę nad nimi sprawowało 2 wychowawców z wykształceniem pedagogicznym.

Świetlica prowadziła następujące formy pracy:

- 1) sprawowała opiekę nad dzieckiem, polegającą na wspomaganiu i uzupełnianiu niektórych funkcji rodziny;
- 2) udzielała pomocy w nauce;
- 3) udzielała indywidualnej pomocy pedagogicznej w sytuacjach konfliktowych, kryzysach rodzinnych i szkolnych;
- 4) organizowała czas wolny, zabawy i zajęcia sportowe oraz rozwijała zainteresowania;
- 5) realizowała działania o charakterze profilaktycznym, mające na celu zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży, pełniła funkcje naprawcze oraz wspierające rodziny.

Świetlica realizowała swoje działania poprzez zapewnienie dzieciom zorganizowanej opieki wychowawczej w czasie wolnym od zajęć szkolnych, pomocy w nauce, prowadzenie profilaktyki, promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, pomocy w naturze - dożywianie dzieci w formie podwieczorku. Podejmowane działania były ukierunkowane na wdrażanie dzieci do pracy umysłowej, kształtowanie właściwej postawy moralnej i cech charakteru, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień, rozwijanie samodzielności i samoobsługi, wpajanie nawyków higienicznych, przygotowanie do konstruktywnego spędzania czasu wolnego.

W 2021r. dzieci skierowane do placówki wsparcia dziennego mogły skorzystać z warsztatów psychologicznych zorganizowanych przy współpracy z Fundacją Gwiazdka z siedzibą w Legionowie.

W okresie sprawozdawczym w ramach rozwijania i precyzowania u wychowanków zainteresowań, zamiłowań i uzdolnień zostały zorganizowane imprezy kulturalne: Dzień Babci i Dziadka zorganizowane dla uczestników Dziennego Domu „Senior- WIGOR” działającego przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku. W uroczystości wzięło udział 15 dzieci i 25 seniorów. Ponadto dzieci uczestniczyły w warsztaty bożonarodzeniowych, połączonych z wizytą w wiosce św. Mikołaja.

W ramach warsztatów zimowych dla uczestników placówki wsparcia dziennego zostały zorganizowane zajęcia plastyczne, warsztaty manualne oraz zajęcia sportowe.

27A

W sierpniu 2021 r. zostały zorganizowane warsztaty letnie, w których wzięło udział 20 dzieci z rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk. Zajęcia odbywały się w godzinach 8.00 – 16.00 w dni robocze i były ukierunkowane na bezpieczne spędzanie czasu wolnego, wypoczynek i zabawę. Dzieci korzystały z drugiego śniadania oraz obiadu dostarczanego do placówki wsparcia dziennego dla dzieci w formie opiekuńczej świetlicy „Słonecznikowa Brać” w Pułtusk.

W trakcie warsztatów letnich dzieci korzystały z zajęć:

- 1)rozrywkowych - gry, zabawy, konkursy;
- 2)artystycznych - rysunek, prace plastyczne, teatralne;
- 3)sportowych - gry, zabawy ruchowe;
- 4)wycieczek pieszych i wyjazdowych (odbyły rejs gondolą po rzece Narew, odwiedziły Salę Zabaw „AKMA” w Pułtusk, raz w tygodniu odwiedzały okoliczną lodziarnię).

c) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym

Gmina współfinansuje pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- a) **10%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - **w pierwszym roku pobytu dziecka w rodzinie zastępczej;**
- b) **30%** wydatków na opiekę i wychowanie – **w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,**
- c) **50 %** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – **w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka pieczy zastępczej.**

Na terenie gminy Pułtusk funkcjonuje 18 rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka. W 2021 roku na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej wydatkowano kwotę **270 215,28 zł** ze środków własnych gminy. W rodzinnej pieczy zastępczej pozostawało umieszczonych **43 dzieci** z terenu gminy Pułtusk. 33 z nich pozostawało pod opieką spokrewnionych rodzin zastępczych, 1 dziecko pod opieką rodziny zastępczej niespokrewnionej, 3 dzieci przebywało w zawodowej rodzinie zastępczej, a 6 w rodzinnym

domu dziecka. W okresie sprawozdawczym postanowieniem Sądu Rejonowego w Pułtusk czworo małoletnich dzieci powróciło pod opiekę rodziców biologicznych, dwoje dzieci osiągnęło pełnoletność i usamodzielniało się.

d) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3

Ośrodek realizował powyższe zadanie w 2021r., sporządzając sprawozdanie z zakresu wspierania rodziny i przesyłając je właściwemu wojewodzie z wykorzystaniem centralnej aplikacji statystycznej (CAS).

e) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony był na bieżąco przez pracowników socjalnych i asystenta rodziny zatrudnionych w Ośrodku. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk pozyskuje informacje dotyczące rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi głównie na podstawie kontaktów z instytucjami działającymi na rzecz poprawy sytuacji rodzin z terenu gminy Pułtusk, a mianowicie Sądu Rejonowego w Pułtusk, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk, Komendy Powiatowej Policji w Pułtusk, Prokuratury Rejonowej w Pułtusk, placówek oświatowych. Informacje na temat rodzin wymagających wsparcia docierają także z zakładów opieki zdrowotnej, Urzędu Miejskiego w Pułtusk, ale również pochodzą z anonimowych zgłoszeń telefonicznych lub doniesień sąsiedzkich.

Każdorazowe zgłoszenie docierające do Ośrodka jest niezwłocznie weryfikowane pod kątem podjęcia stosownych działań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej lub ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Diagnoza problemów rodzin i dzieci jest pierwszym krokiem w kierunku skutecznego udzielania pomocy rodzinom przeżywającym kryzys lub nieprawidłowo sprawującym funkcje opiekuńczo - wychowawczą. Prowadzona jest ona głównie przez pracowników socjalnych zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku.

Podstawowym narzędziem wykorzystywanym w pracy z rodzinami jest wywiad środowiskowy i środowiskowa praca socjalna.

Praca socjalna stanowi działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Z uwagi na trwający w 2021 roku stan zagrożenia epidemicznego, związany z rozprzestrzenianiem się choroby COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2, wszystkie działania podejmowane w ramach realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny dostosowane były do nałożonych restrykcji i przebiegały w warunkach reżimu sanitarnego.

4. Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku wyznaczony jako podmiot organizujący pracę z rodziną na terenie gminy Pułtusk, każdego roku dokonuje analizy związanej z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny, na podstawie danych pozyskiwanych ze sprawozdań z działalności Ośrodka oraz realizacji gminnych programów, a w szczególności Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem.

Ze sprawozdania wynikają następujące kierunki działań dla Gminy Pułtusk na przyszłe lata:

- położenie głównego nacisku na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku;
- zabezpieczenie potrzeb materialnych rodzin, wzmocnienie zaplecza socjalnego;
- rozwijanie systemu wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, w tym psychologicznego i prawnego;
- wzmocnienie działań profilaktycznych, doskonalenie metod pracy z rodziną, realizowanie różnych form pomocy rodzinie;

- rozwój placówek wsparcia dziennego, świetlic, klubów; grup wsparcia oraz grup samopomocowych dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze;
- dalsza współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (szkoły, przedszkola, Komenda Powiatowa Policji w Pułtusk, Sąd Rejonowy w Pułtusk, kuratorzy, organizacje pozarządowe);
- zwiększenie liczby zatrudnionych asystentów rodzin, których zadaniem byłoby wzmocnienie rodziny poprzez prowadzenie systematycznej, bezpośredniej pracy z rodziną;
- zorganizowanie warsztatów i szkoleń dla rodziców, w celu poprawy umiejętności opiekuńczo – wychowawczych;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się udzielaniem pomocy;
- współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych, interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Reasumując prowadzony monitoring sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i dokonywana na podstawie zebranych danych analiza tego zjawiska wskazują na występowanie dysfunkcji w rodzinach z terenu gminy Pułtusk w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych i konieczność kontynuowania działań wspierających. Wskazane jest zatem dalsze podejmowanie działań profilaktycznych i wspomagających skierowanych do rodzin z dziećmi, które będą zmierzały w kierunku wspierania rodzin celem przywrócenia ich zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych.

Sporządziła: Aneta Śmiechowska/MOPS

ASG

p.o. Dyrektora Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Pułtusk

Beata Gmza

